Írta: Adminisztrátor
2017. október 12. csütörtök -

Budapest, 2017. október 12. - **Magyar és kanadai bölcsész kutatók és természettudósok a Nature Scientific Reportsban megjelenő tanulmányukban cáfolták azt a nagy visszhangot keltett hipotézist, amely szerint a tatárok hirtelen kivonulása Magyarországról 1242-ben környezeti, mégpedig elsősorban klimatikus okokkal lenne magyarázható.**

A mongolok hirtelen kivonulása már a kortársak számára is érthetetlen volt, és az elmúlt száz évben is számos kutató igyekezett feltárni a tatárjárás utolsó felvonásaként értelmezhető váratlan esemény mozgatórugóit.

A kivonulás hátterében környezeti okokat sejtő hipotézist Ulf Büntgen és Nicola Di Cosmo, a Berni Egyetem és a Princeton Egyetem vezető kutatói közölték 2016 májusában, cikkük nagy figyelmet kapott a nemzetközi sajtóban.

Tanulmányukban famaradványok évgyűrűadatai alapján rekonstruálták az 1238 és 1242 tavasza közötti rendkívüli időjárási eseményeket, az 1238 és 1241 közötti súlyos aszályt, a szokatlanul hideg telet 1241-ben, majd a rá következő csapadékos időjárást 1242 első hónapjaiban. Azzal érveltek, hogy a kora tavaszi esős időjárás korlátozta a legelőterületek fűhozamát és a mongol hadsereg manőverezési lehetőségeit, és ez vezetett a tatárok hirtelen kivonulásához.

A magyar-kanadai kutatócsoport környezet- és klímatörténeti, valamint régészeti, történeti és ökológiai érvekkel cáfolta ezt a leegyszerűsítő, az egész eseményt egyetlen okra visszavezető magyarázatot - olvasható a magyar Tudományos Akadémia honlapján.

Érvelésük szerint a mongolok sokkal jelentősebb környezeti kihívásokhoz szoktak, és hadjárataik során ilyenekkel dokumentáltan is megbirkóztak, ráadásul Magyarországról visszavonulva Batu a Volga-deltában alapította meg hatalmi központját. Utóbbi tény semmiképp sem igazolja a mongolok idegenkedését a kiterjedt vizes élőhelyrendszerektől.

A szerzők részletesen bemutatták, hogy az Alföldön a csapadékos időszakok nem korlátozzák és nem is korlátozták a terméshozamot, és rámutattak arra a belső ellentmondásra, hogy a környezeti hipotézis képviselői figyelmen kívül hagyták: a mongolok épp egy hároméves aszályos periódus végén érkeztek Magyarországra, valamint arra, hogy a magyarországi termésátlagokat nem a csapadékos időszakok, hanem épp az aszályesemények veszélyeztetik, amelyek más pusztító hatásokkal társulva komoly éhínségekhez vezethettek hazánkban.

A bemutatott történeti források (régészeti leletek, éremkincsek, korabeli írásos emlékek stb.) és ökológiai megfigyelések együttesen azt bizonyítják, hogy az országnak éppen azt a részét sújtották leginkább a tatár hadak pusztításai, ahol a környezeti hipotézis szerint súlyos problémákkal kellett volna a hódító seregeknek szembenézniük.

Mindezek alapján a tatárok hirtelen kivonulásának okát csak több tényező együttes elemzésével magyarázhatjuk, és ebben a környezeti elemek mellett más tényezők legalább olyan fontosak, mint a rendkívüli időjárási események. Ilyen ok lehetett például a nagykán utódlási viszályokkal fenyegető halála, a mongol hadak rendkívül hosszúra nyúlt utánpótlási útvonala, illetve az, hogy a könnyű lovas harcmodorhoz szokott tatárok nem voltak felkészülve a várostromokra.